

Training effectief taalonderwijs voor álle leerlingen

Beste deelnemers aan de online training,

Het afgelopen schooljaar hebben zo'n 320 leraren, intern begeleiders, directeuren en onderwijsassistenten de basistraining 'Effectief taalonderwijs voor álle leerlingen' gevolgd. Het is echt fantastisch om te ervaren dat zoveel enthousiaste deelnemers zich willen verdiepen in de taalontwikkeling van hun leerlingen! We hopen dat er al stapjes gezet zijn naar een nog krachtiger taalleerklimaat en dat de informatie uit de bijeenkomsten gebruikt kon worden, bijvoorbeeld bij de keuze voor een nieuwe methode of aanpak.

De 7 krachtige principes van taalonderwijs

1. Taal leren is een grotendeels onbewust proces waarbij veel ervaringen nodig zijn;
2. Hoge verwachtingen en een krachtige taalleeromgeving zijn de basis van het onderwijs;
3. Alle taalkennis en -ervaring van leerlingen worden ingezet bij het leren;
4. Taalaanbod vindt plaats binnen rijke, betekenisvolle contexten;
5. Een taal leer je in interactie met anderen;
6. De mate van ondersteuning bepaalt de differentiatie;
7. Taal leren in alle vakken door inzoomen en uitzoomen.

In de basistraining, die is samengevat in de 7 krachtige principes, proberen we uit te leggen hoe kinderen taal leren en wat daarvoor nodig is in de klas. Met deze basis krijg je toegang tot de verdiepingstrainingen die inzoomen op de verschillende aspecten van taalonderwijs.

In het schooljaar 2024/2025 kunnen we ook de verdiepingstrainingen aanbieden.

- De trainingen duren steeds ongeveer 2 uur;
- De trainingen zullen weer in de regio plaatsvinden als er minimaal 12 deelnemers zijn;
- De kosten per verdiepingstraining zijn komend schooljaar: € 30,00
- Aanmelden voor de verdiepingstrainingen 2024/2025 kan via [Forms](#) vóór 3 juni 2024;
- Na 3 juni zullen we de groepen vormen en de data en plaats van de verschillende bijeenkomsten bekendmaken.

Hieronder vind je een beknopte beschrijving van de inhoud van 12 verdiepingstrainingen.

We hopen jullie allemaal weer te zien het komend schooljaar!

Vriendelijke groet,
Nelske en Annemiek

★ **Taal- en leesontwikkeling bij kleuters**

In deze bijeenkomst zoomen we in op de taal- en leesontwikkeling van de kleuters. De vraag die centraal staat is: Hoe stimuleer je op een samenhangende wijze de ontwikkeling van geletterdheid? We gaan nadenken over het kiezen van een kennisrijk thema en het betrekken van de kinderen daarbij, zodat jullie samen eigenaar zijn. We onderzoeken de relatie tussen creatief schrijven en de ontwikkeling van het fonemisch bewustzijn en bekijken hoe je het creatief schrijven kunt vormgeven in de praktijk. En wat is eigenlijk een husselzin en wat kun je ermee? Hoe werk je aan tekstbegrip met kleuters? Is één letter van de week de meest effectieve manier om letterkennis op te bouwen? We gaan samen op onderzoek!

★ **Leesontwikkeling en leesplezier**

Een goede leesvaardigheid is een voorwaarde voor schoolsucces. Leren lezen is geen vaardigheid die we op een natuurlijke manier leren, zoals mondelinge taalvaardigheid. Instructie is nodig om 'de code te leren kraken'. In deze workshop zoomen we in op de ontwikkeling van het decoderen en het vloeiend lezen. Hoe leer je kinderen het beste lezen? Is 'technisch lezen' eigenlijk wel een vak in de hogere groepen? Wat zijn effectieve werkvormen? Wat weten we over leesmotivatie en hoe kun je die inzichten inzetten in de praktijk? In deze bijeenkomst vertellen we je ook over de effectief bewezen LIST- methodiek, waarmee je de leesresultaten én de motivatie van kinderen kunt verhogen op school. Mooie kinderboeken staan binnen deze aanpak centraal!

★ **Tweeluik: Dit is een tweeluik over leesbegrip. Dit tweeluik wordt aangeboden in 2 bijeenkomsten, die bij elkaar horen.**

Leesbegrip deel 1: Tijdens deze eerste bijeenkomst denken we na over leesbegrip. Een onderwerp dat de laatste jaren sterk in de belangstelling staat. Het vak 'begrijpend lezen' krijgt veel kritiek over zich heen. 'Weg met begrijpend lezen!' - is dat wel het antwoord? In dit tweeluik duiken we in dit onderwerp. Hoe komt leesbegrip tot stand? Welke relatie is er tussen leesbegrip en de rijkdom van de taal- en kennisontwikkeling van het kind? We horen veel over wat niet werkt, maar wat werkt dan wel? We maken kennis met de zeven pijlers van begrijpend lezen én de praktische vertaalslag daarvan, zoals bijvoorbeeld uitgewerkt in het programma 'DENK! Werk aan groei in begrip'. Een bijeenkomst vol recente kennis en praktische voorbeelden, waar je je huidige praktijk aan kunt spiegelen!

Tweeluik: Leesbegrip deel 2: Deze bijeenkomst is een vervolgbijeenkomst van de eerste. In deze tweede bijeenkomst verkennen we de ontwikkeling van het leesbegrip verder. Doen de leesstrategieën er eigenlijk nog toe? (spoiler: jawel, op een functionele manier). Wat is het belang van kennis van tekststructuur en waarom is het zo krachtig om lezen en schrijven te

combineren? Hoe zorg je voor ondersteuning (scaffolding), bijvoorbeeld aan meertalige kinderen?

We combineren kennis weer met voorbeelden uit de praktijk! Na deze 2 bijeenkomsten ben je helemaal up to date als het om leesbegrip gaat en kun je vanuit deze kennis gerichte keuzes maken voor jullie school!

- ★ Bibliotheek: Rijke teksten in de onderwijspraktijk (los te volgen, maar aan te raden samen met het tweeluik leesbegrip)

Van theorie naar praktijk; Hoe ga je om met kwalitatief sterke teksten binnen jouw thema's? Om leesbegrip, kennis van de wereld en woordenschat van kinderen te vergroten? Met behulp van een greep uit de jeugdcollectie van de bibliotheek zoomen we in op rijke teksten. Wat zijn het? Hoe herken je ze? En wat doe je er mee? Waar vind je rijke teksten voor groep 3? Tijdens deze training duik je in diverse thema's en boeken en ervaar je wat de bibliotheek hierin voor jouw school kan betekenen.

- ★ Dyslexie en leesontwikkeling

Deze bijeenkomst gaat over kinderen bij wie het leesproces niet vanzelf gaat, zoals bij kinderen met dyslexie. Hoe verloopt de leesontwikkeling bij kinderen met dyslexie? Hoe signaleer je in de onderbouw? Welke effectieve aanpakken zijn er om deze kinderen te leren lezen en hoe zet je ze in? We kijken ook naar de periode na de dyslexiebehandeling. We weten dat kinderen ook na de dyslexiebehandeling nog kunnen groeien in leesvaardigheid. Wat is dan je aanbod?

Daarnaast zoomen we in op de relatie tussen dyslexie en meertaligheid. Meertalige kinderen zijn ondergediagnosticeerd in de dyslexiezorg. Hoe kan dat anders?

- ★ Schrijven

Het schrijven van teksten is taalproductie en dus belangrijk voor taalontwikkeling. Schrijven biedt veel meer kansen voor reflectie op taalgebruik dan mondelinge taal. Daarbij helpt schrijven om inzicht te krijgen, te ordenen en te onthouden. Schrijven is een vorm van expressie, waarmee ook gevoelens uiting kunnen krijgen. Leren schrijven is belangrijk om je bedoeling precies, samenhangend en passend te kunnen formuleren voor de lezer. Ons doel is: alle leerlingen met zelfvertrouwen en plezier leren schrijven. Welke didactiek ligt hieraan ten grondslag, wanneer is een tekst een goed geschreven tekst en hoe kunnen we het schrijven combineren met andere vakken? Hoe maken we de leerlingen zelfredzaam? We gaan op zoek naar antwoorden en inspirerende voorbeelden om hiermee zelf vervolgens aan de slag te kunnen gaan.

- ★ Mondelinge taal

Het belang van de mondelinge taalvaardigheid hoeft nauwelijks meer uitgelegd te worden, het is noodzakelijk om in de samenleving te kunnen functioneren. Op school gaat het over een systematische aanpak om leerlingen te leren luisteren, spreken en gesprekken voeren. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar toch bestaan er grote verschillen tussen leerlingen. Op welke manier leren alle leerlingen luisteren met begrip en hun bedoelingen effectief onder woorden brengen? Welke didactiek en tussendoelen kunnen we gebruiken en welke

leerkrachtvaardigheden spelen een rol? Hoe kunnen we kansen om te oefenen creëren en benutten en hoe leren leerlingen reflecteren op taalgebruik?

★ Denken over taal: spelling en grammatica

We besteden veel lestijd aan het aanleren van de spelling en grammaticaregels. Dit gebeurt in de bovenbouw maar ook in methoden voor groep 4 zijn lessen zinsontleding te vinden. Kunnen leerlingen door de spelling en grammaticalesen teksten beter begrijpen, zich beter verwoorden en schrijven ze effectievere teksten? Leerlingen kunnen in het spellingschrift de regels toepassen, maar de transfer naar hun schrijfproducten is soms lastig. Wat vragen de kerndoelen van ons? Tijdens deze verdiepingsbijeenkomst kijken we wat hierover al geschreven is en welke mooie voorbeelden er al zijn om alle leerlingen te laten profiteren van ons onderwijs.

★ Toetsen en regelgeving

Op de website van de inspectie staat het volgende: *‘Wij verwachten van scholen dat ze de ontwikkeling van hun leerlingen goed volgen en evalueren en hier het onderwijs op afstemmen’*. Om doelgericht toe te kunnen werken naar goede resultaten bij alle leerlingen moeten vorderingen in kaart gebracht worden om instructie en aanbod aan te kunnen passen. Welke mogelijkheden hebben we als het gaat om taalontwikkeling en welke manieren van evalueren bieden ons die informatie die nodig is om ons onderwijs af te kunnen stemmen?

★ Visie en beleid

Taalvaardigheid is een belangrijke factor voor schoolsucces. Het beïnvloedt alle onderdelen van het onderwijs. Daarom is het belangrijk om als team afspraken te maken over hoe het taalonderwijs er op jullie school uit ziet, waardoor alle leerlingen volop kunnen profiteren van het onderwijs. Een taalbeleid is gebaseerd op een onderbouwde visie. Van daaruit worden kleine stapjes gezet, zodat iedereen mee kan doen. Wat doen we al goed en waar is nog winst te halen? We zetten op een rij wat leerlingen nodig hebben om effectief taal te kunnen ontwikkelen en maken de stap naar een plan voor de eigen school.

★ Kentalis over taalontwikkelingsstoornissen op **1 oktober in de avond**

Hoe verloopt de normale spraak- en taalontwikkeling van een kind? Hoe merk je of een kind misschien een taalontwikkelingsstoornis heeft? Wanneer trek je aan de bel? Je leert het tijdens deze workshop. Ongeveer vijf procent van de kinderen heeft vermoedelijk een taalontwikkelingsstoornis (TOS). Toch wordt TOS regelmatig niet of laat herkend. Het signaleren van TOS kan lastig zijn en is daarom een belangrijk thema van deze workshop. TOS is een neurocognitieve ontwikkelingsstoornis. Dit betekent dat taal in de hersenen minder goed wordt verwerkt. Een kind of jongere met TOS heeft bijvoorbeeld grote moeite met praten of het begrijpen van taal. De spraak- en taalontwikkeling verloopt hierdoor anders dan bij leeftijdsgenoten.